

مه‌ره‌مپن خودی د هزرا مه‌لایی جزیریدا

حسین نوسمان ئوبدوره‌حمان¹ و محهمهد به‌کر محهمهد²

¹ زانکویا زاخو، فاکولتیا زانستین مروفايه‌تی، سکولا زمان، پشکا زمانی کوردی، هه‌رێما کوردستانی - عێراق.

² زانکویا دهوک، فاکولتیا زانستین مروفايه‌تی، سکولا زمان، پشکا زمانی کوردی، هه‌رێما کوردستانی - عێراق.

((ره‌زامه‌ندیا به‌لافکرێ: 22 خه‌زیران 2014))

کورتیا فه‌کولینی:

هه‌رمینۆتیک وه‌ک میتۆده‌کا ره‌خنه‌یی یا نوی، ب شیوه‌یه‌کی پراکتیکی زانستی، خوه د ناڤ ره‌خنا نه‌ده‌بیا کوردیدا نه‌دیتیه. نه‌ڤ بزافه‌ پیکوله‌که ژ بو پتر ناساندنا فی میتۆدی، کو خوینه‌ر بشیت فه‌م و تیگه‌هه‌شته‌کا نوی و جیاواز ژ ده‌قان وه‌ر‌بگرت و پتر تام و چێژی ژ خواندنا خوه بینیت. هه‌ر لسه‌ر فی بنه‌مای، مه‌ نمونه‌ک ژ هوزانین (جزیری) هه‌لبژارتیه و ب ریا هه‌رمینۆتیکایی، مه‌ره‌مپن خودی بین هوزانفانی تیدا دیار کرینه و خوینه‌ر پتر و هویتر شاره‌زای هزرا نفیسه‌ری کریه، ب ره‌نگه‌کی کول گۆره‌ی ره‌وشه‌نبیریا خوه دیتنه‌کا نویتر ده‌ته‌ هوزانی ب گشتی و هوزانفانی ب تایه‌تی.

پیشه‌کی:

هه‌رده‌م زمانی نفیسنی و په‌یوه‌ندییا وی ب هزرا نفیسه‌ریفه، په‌یوه‌ندییه‌کا ب هه‌ره‌ "ب ره‌نگه‌کی فه‌قه‌تیانا وان ژ هه‌ڤ کاره‌کی پر زه‌حه‌ته، لی ب شیوه‌یه‌کی ناراسته‌وخو و ب ریا هنده‌ک هونه‌ران نه‌ڤ کاره‌ دشیان دبیت و هه‌تا راده‌یه‌کی خوینه‌ر دشیت ب ریا ریاز و میتۆدین ره‌خنه‌یی و ل گۆره‌ی فه‌م، تیگه‌هه‌شته‌کا خوه، ده‌قه‌کی شلۆفه‌ بکه‌ت و بقی چه‌ندی خوه نیژیکی هزرا نفیسه‌ر بکه‌ت.

نه‌ڤ فه‌کولینه‌ژی د بنه‌ره‌تدا بو ناما دکتورایی، ل ژیر نافونیشانا {خواندنه‌کا هه‌رمینۆتیکیی بو قه‌سیدا (هی دبه‌ر قالوا: بلی یی) یا جزیری} دزفربته‌ڤه، وه‌ک فه‌کولینه‌کا وه‌رگرتی (مستل) هاتییه نه‌نجامدان. فه‌کولین ب باسکرنا چه‌مک و نه‌نجام و لیستا ژیده‌ران ب دویمه‌یک ده‌یت. پشکا ئیکی: (هه‌رمینۆتیک) چه‌مک و پیناسه: - چه‌مک و زاراڤ: نه‌ده‌بیات ل گۆره‌ی ده‌م و جهان و ب سه‌ره‌لدانا ریاز و میتۆدان و کاره‌گه‌رییا

دورهیلی“ __ ئایینی، ئابوری، رامیاری،... هتد _ ، گهورپینان ب خوه‌فه دبینیت و نه‌ؤ گهورپینه ژی چیژ و تامه‌کا دی دده‌ته نه‌ده‌بیاتی“ و وهل خوینه‌ری دکهن پتر هزر د به‌ره‌می نه‌ده‌بیادا بکعت و نفیسه‌ری ژی به‌ره‌ؤ هز و ئاره‌زوویی خوینه‌ری ره‌وانه دکهن.

نه‌ؤ بابته‌ته ژی بابته‌ته‌کی ئایینی فه‌لسه‌فیه“ به‌ره‌ؤ نه‌ده‌بیاتی‌فه هاتی، ژ بو هندی خوینه‌ر باشتر و جوانتر و ب تام و چیژه‌کا ب هیژتر د نه‌ده‌بیاتی بگه‌هیت“ نه‌و ژی (هیرمینوتیکا)یه. هیرمینوتیکا بابته‌ته‌که د چه‌مکی خوه‌دا وه‌ک زاراف، چه‌ندین بوچونان ب خوه‌فه دگرت“ ههر وه‌کی“ د ناما (کراتیلوس) نه‌فلاتونی جه‌خت لسه‌ر هندی هاتیه کرن کو (هرمس) خوداوه‌نده‌که، زمان و ئاخفتن ئافراندینه“ ههم ته‌ئویلکهره و ههم په‌یام هیئهره. ¹ واته گشت ده‌قین فولکلوری“ سه‌رزاری و نفیسی بو (هرمس) خوداوه‌ند دزق‌پینه‌فه“ چونکی نه‌و ئافرینه‌ری سه‌ره‌کی یی زمانی و ئاخفتن بویه و نه‌گهر ئه‌وی نه‌ؤ داهینانا مه‌زن نه‌ ئافراندا، هیچ جوهره په‌یوه‌ندی و هایداری ژ رابردوی نه‌ دبون. ههرچه‌نده د وی باوه‌ری‌دایه " hermae ب رها په‌یفا هرمس نزانیت“ به‌لکو په‌یفا eiermes ده‌له‌بژیریت“ واته نه‌و که‌سی خه‌یالا خوه د ئینیته سه‌ر زمان. هه‌روه‌سا دبیزیت نه‌ؤ په‌یقه ژ دو پشکین ئاخفتن (eirein) و خه‌یال کرن (mesato)، پیکه‌اتیه و به‌ره‌به‌ره و ل دویف یاسایا خوه‌ش ریتمی، هاتیه گهورین و بویه هرمس. ² لی

نه‌ره‌ستو ب شیوازه‌کی دی به‌ری خوه د ده‌ته هیرمونیا، چونکی نه‌و“ هیرمونیا ته‌نھا ژ بو فه‌کرنا ره‌مز و جه‌فه‌نگین نمونین که‌فن نه‌ دزانی و گشت گوتن و به‌لگه و واتا بو وی د زفرانده‌فه. ³ خویایه چه‌مکی هیرمینوتیکا ژ لایی نه‌ره‌ستویفه ته‌سکتر و سنوردارتر لی‌هاتیه، چونکی (ره‌مز، گوتن، به‌لگه و واتا) د نمونین که‌فندا ب چوار جه‌مه‌سرین به‌رجه‌سته‌یین ده‌قی هاتیه هژمارتن“ کو نه‌ره‌ستو ب باسکرنا وان، سنوری هیرمینوتیکایی دیارتر لی دکعت“ لی دگهل هندی ژی نمونین که‌فن ژ لایی و بغه نه‌هاتیه دیار کرن، کا نمونین ئایینی نه‌ یان نه‌ده‌بی؟ له‌ورا بقی چه‌ندی سه‌ره‌رای به‌رفره‌هکرنا چه‌مکی وی زارافی د ههر دو بابته‌یین ئایینی و نه‌ده‌بیادا، ب دیارکرنا چوار جه‌مه‌سران، سنوره‌کی بو دیار دکعت. لی (نه‌ره‌ستوی ژ به‌ر گرنگیا ((هیرمینوین و هیرمینیا)) ی پشکه‌کا گرنگ ژ ((نه‌رغه‌نوون)) ا خوه تاییه‌ت ب فی بابته‌تی کریه و ناقی ناما پاری نه‌رمینیا / Peri Hermeneias واته ده‌باره‌ی ته‌ئویلی، لی‌نایه. ⁴ تیدا باس ل " پیکه‌اتا ده‌ستوریا ئاخفتن مروقی دکعت. ⁵ لی ب گشتی " رها زارافی ((هیرمینوتیک)) زارافی یونایی (hermeneuein) ه، ب واتایی ته‌ئویل کرن، وه‌رگی‌ران بو سه‌ر زمانی خوه و ب واتایی روهن و ژ هه‌ژی تیگه‌هشتن و شلو‌فه کرنی ده‌یت. ⁶ که‌واته د جه‌ی خوه‌دایه نه‌فلاتون نه‌فی زارافی ب ته‌ویلکهر بده‌ته نیاسین و نه‌ره‌ستو ژی باس ل فه‌کرن و رو‌هنکرنا واتایی بکعت“

چونکی کاری سهره‌کیی وی شلوفه کرن و روهن کرنا واتایا سهره‌کیا ناخفتنه‌کیی یه و هه‌لبه‌ت نه‌ف روهن کرنه ژی ل گوره‌ی دهم و جهی شلوفه کرنا ده‌قی یه.

هه‌روه‌سا هاتیه گوتن " هیرمینوتیک کو ژ hermeneuin ا یونانی ب واتایی ته‌فسیر یان ته‌ئویله ژ نا‌فی hermes " که‌سایه‌تییی ته‌فسانه‌یی یونانی کو ب په‌یام هینه‌ری خوداوه‌ندان دهاته هژمارتن، هاتیه وه‌رگرتن.⁷ واته هه‌بونا ته‌فسیر و نه‌ئویلان د په‌یفا هیرمینوتیکای، ده‌بریی شلوفه و باسکرنا وان په‌یامانه، بین بو خوداوه‌ندان دهاتنه گوتن" و ژ خوداوه‌ندان بو مروقیین ناسایی دهاتنه فه‌گوهازتن. بی گومان ده‌می باس ل خوداوه‌ندان دهیته کرن و ئینان و برنا په‌یامین خوداوه‌ندان ب نه‌رکی سهره‌کیی (هیرمس)ی دهیته هژمارتن" راسته‌وخو هنر به‌ره‌ف ده‌قین ئایینی دجیت، نه‌و ده‌قین ژ لایی روخسار و ناقه‌روکیفه بو مروقیین ناسایی کاره‌کیی ب زه‌حه‌ت بوینه و پیوستی یا ب هه‌بونا ته‌ئویل و ته‌فسیر و شلوفه‌کرنی هه‌بویه" بو هندیی کو د بابه‌تی ب گهن و وه‌ک په‌یره‌و پروگرام د کاروباریین ژیانا روژانه یا خوه‌دا په‌یره‌وی بکه‌ن و بکار به‌ن.

سهره‌رای فی چهن‌دی هنده‌ک د وی باوه‌ری‌دانه " رهین په‌یفا hermeneutice د کاری ((هیرمینوتیین)) hermeneuein یا یونانیدا هاتیه فه‌شارتن و ب گشتی ب ((ته‌ئویل‌کرن)) هاتیه وه‌رگیپان" و نا‌فی وی ژی

بریتی یه ژ ((هیرمینیا)) hermēneia، واته ((ته‌ئویل)).⁸ و ب هه‌ر شیوه‌یه‌کی بیت واته (هرمس، هرمنونیا، نه‌رمینیا، هیرمینوتیین یان هیرمینیا)، هه‌می باس ل کاری (ته‌ئویل)ی دکهن" کو مه‌به‌ستا سهره‌کییا فی بابه‌تی ژی هه‌ر هه‌مان ته‌ئویل کرنه. یا خود " په‌یفا یونانیا ((هیرمایوس)) ناماژه بوو ب وی خیفزانکی" کو کاهنی که‌نیشتا {دولفی} بوو. نه‌ف په‌یف و کاری ((هیرمینوتیین)) hermēneuein و نا‌فی ((هیرمینیا)) hermēneia، بو نا‌فی خوداوه‌ندی په‌یام هینه‌ری بله‌ز، واته هرمس دزفریته‌فه" هه‌روه‌کی نه‌ف په‌یقه یا ژ نا‌فی وی هاتیه وه‌رگرتن (یان ب پیچه‌وانه‌فه ؟) "⁹ و ب فی چهن‌دی بو مه‌خویا دبیت خوداوه‌ندییا (هرمس)ی جوړه پیروزی و ریژلینان و تیگه‌شتن و هیر و شیانه‌کا زور دایه فی که‌سی و بویه نه‌گه‌ری هندیی ریژ و حورمه‌ته‌کا زور ل ده‌ف خه‌لکی ناسایی هه‌بیت ژ هه‌میان گرنگتر کو نه‌رکه‌کی گرنگ ژی ب ستووی و یفه بویه و نه‌وژی په‌یام ئینان بویه و دگهل هندیی ژی هه‌م خه‌لک ژ گورانکاری بین نوی و پیشکه‌شتنان هایدار دکر و هه‌م نه‌و تشتی ب زه‌حه‌ت، کو خه‌لک تی نه‌ دگه‌شت" ته‌ئویل و شلوفه دکرن.

هه‌ر ژ به‌ر فی چهن‌دی " نه‌گه‌ر مه‌بقییت وه‌ک نمونه روخساری کاری وی (هیرمینوتیین) وه‌رگریین، بریتی نه‌ژ:

- A. بده‌نگه‌کی بیلندپه‌یفا نده‌ربری، واته (گوتن).
- B. شلوفه کرن، وه‌کی باسکرنا جهه‌کی.

C. وەرگپران، وهکی وەرگپران ژ زمانه‌کی بیانی.¹⁰

سه‌بارت خالا ئیکی“ خواندن و دهرپرنا ههر تشته‌کی ل گوره‌ی ئاواز وتونین هه‌لبژارتی یین بیژهری، واتایین جیاواز هه‌لدگریت“ واته ب گهورپنا ئاوازی گوتنا خوه، شیوه‌یین پرسی و سه‌رسورمان و ئاسایی بون و ... هتد“ بیژه‌یا خوه ب گهورپت و گوهدار ژی ل دویف وی ئاوازی پتر دی د‌بابه‌تی گهیت. که‌واته ته‌ئویلا سه‌ره‌کییا بابه‌تی، یا د‌ئاوازی هه‌لبژارتیی بیژهری کومفه دبیت و ئاوازه‌رۆلی سه‌ره‌کییی ته‌ئویلی د‌گپرت. لی د‌خاللا دووی دا کاریی تیگه‌شتنی ب ساناهی تره، چونکی بیژهر سه‌ره‌رای باسکرنا بابه‌تی هه‌لبژارتیی خوه، ژ بو تیگه‌شتنا خوینه‌ری یان گوهداری، شلوفه‌ کرن و رۆهنکرنه‌کی دئیخیته د‌ئاخفتنا خوه دا و گوهدار زویتر د‌بابه‌تی د‌گهیت. ئە‌ئ شلوفه‌ کرن و رافه‌ کرنه، جوړه ته‌ئویله‌کا ساده‌یه کو ئاسانکارییی دئیخیته د‌کاری بیژهری و گوهداریدا“ چونکی بیژهری ژ دوباره کرن و باسکرنا تشتین زیده‌ دویر دکه‌ت“ گوهدار ژی ب ساناهیتر د‌گه‌هیته مه‌ره‌ما سه‌ره‌کی یا بیژهری. هه‌روه‌سا د‌خاللا سییدا ، هه‌مان ئاسانکاری ژ بو گوهداری دوباره دبیته‌فه، چونکی بیژهر ب وەرگپرانا بابه‌تان ژ زمانه‌کی بیانی بو زمانی خومالی، خوینه‌ر یان گوهداری زویتر ئاشنایی بابه‌ت و پیشکه‌فتنن نوی یین بیانیان دکه‌ت و ئە‌ئ وەرگپرانه‌ ژی بو گوهداری، جوړه ته‌ئویله‌کا ساکارانه‌یه. سه‌ره‌رای فی

چهندی، بوچونه‌کا دی بو په‌یقا هیرمینوتیک هه‌یه کو " رها فی ده‌سته‌واژه‌ی بو نافی (هیرمس) دزفریته‌فه، کو ب بوچونا یونانی یین به‌ری، خوداوهنده‌ک هه‌بویه رۆلی گهاندنا په‌یاما خوداوهندان بو هه‌فدو، ب ستوهی خوه‌فه‌گرت بو و د‌گهل هندی ژی هاریکاریا وان مروشان د‌کر کو هه‌م هه‌ست ب په‌یامین ره‌مزی یین خوداوهندان بکه‌ن و هه‌م هه‌ست ب مه‌به‌ست و مه‌ره‌مین هه‌فدو د‌گوتن و نفیسینان بکه‌ن.¹¹

– پیناسه :

پشتی بوچون و تیینی یین لسه‌ر په‌یقا هیرمینوتیکایی هاتنه‌ دیار کرن، فه‌ره‌ ئاماژه‌ ب رۆلی وی یی سه‌ره‌کی به‌یته‌ کرن و نه‌رکی وی د‌بواری ره‌خنا ئە‌ده‌بیاتی دا رۆهن بییت“ هه‌ر چهنده‌ ل زوربه‌یا بوچوونین ئیتیمولوزیا په‌یقا هیرمینوتیکایی، دیار بوو کو ئە‌ئ په‌یقه‌ ل‌دور ته‌ئویلی دزفریت، لی چهنه‌ پیناسه‌ یه‌ک فی چهندی پتر ب هیرتر و موکومت لی د‌که‌ن. هه‌ر چهنده‌ دی شین هیرمینوتیکایی کو" جوړه‌کی سنوردار کرنا هه‌ر دو جیهانین دهره‌کی و نافه‌کی یه د‌ده‌قیدا.¹² ل قه‌له‌م بده‌ین، لی به‌هرا پتر نافه‌کییه، واته‌ به‌زاندنا سنوری دهره‌کیی ده‌قی بو جیهانا د‌نا‌ئ ده‌قیدا، تنه‌ها ژ بو گه‌ه‌شتن ب مه‌ره‌ما سه‌ره‌کییا نفیسهری و هایداریا هزر و ئاشوپین وی“ هه‌ر چهنده‌ دیلتایی ب دیتنه‌کا دی به‌ری خوه‌ د‌ده‌ته‌ هیرمینوتیکایی و د‌وی باوه‌ریدا‌یه‌ کو " ئە‌رک و په‌یاما هیرمینوتیکایی که‌شفا واتایین ده‌قینه، کو ئە‌و ب خوه‌ ریکی ژ بو هه‌ست پینکرن

بهر فرههتره ژ تیگههشتنا سهرقهبی یا خوینهری، و (جان مارتین کلاډنیوس / 1710_1759) قی چهندی پشت راست دکهتهقه و دبیتیت: "هیرمینوتیک، هونهری ب دهستقه ئینانا تیگههشتنه کا تمام دهستهواژهیین سهرزاری و نفیسارییه. نه هونهره ژ کومه کا یاسایان پیک هاتیه" واته تشتته کی وه کی (لوژیک) کو هاریکارا تهفسیر کهری یه ژ بو لادانا لایه نین فهشارتی یین دهقی.¹⁵ کو پیوسته ژ بو گههشتن ب مهره ما سهره کییا نفیسهری و تیگههشتنا دهقی هندهک یاسا ههبن و د چوارچوفا وان یاسایاندا خوینهر بگههسته لایه نین فهشارتی یین دهقی. ههروهسا (فردریک ناگوست وولف) دبیتیت: "زانپاری لسهر هندهک بنه ما و یاسایان کو ب هاریکاریا وان ههست ب واتایا نیشانان دهپته کرن:"¹⁶ خوینهری نه گهر نه و زانپاری نهبن، بی گومان د ههستکرن و تیگههشتنا واتایا وان نیشانان، دی توشی ناریشه و ئاستهنگان بیت. ب راستی هیرمینوتیک "زانسته که کو هه لگری دهربرینا شیوازی تیگههشتن و میکانیزما تهفسیرا دهقانه."¹⁷ نه گهر هیرمینوتیک زانستی تهفسیر کرن و تهئویلا دهقین ئایینی بیت و میکانیزم ریکن تهفسیرا دهقان نیشا بدهت" (شلایر ماخر) هیرمینوتیکی ب زانستی تیگههشتنا زمان و یاسایین گشتی یین تهفسیر و رهخنا دهقان دزانیت."¹⁸ کهواته گرن گترین خال د ههر دهقه کیدا کو زمانه ژ لایی (شلایر ماخر) یقه دهپته باسکرن، بی گومان ههر ب رییا زمانی دی شین یاسایین گشتی یین

یان زانینا سهربورین مروقی فالادکته."¹³ ب بوچونه کا دی هیرمینوتیکا، ریین دویفچونا دهقی و فه کرنا گریین واتایین وینه" له ورا بقی چهندی و ب رییا هیرمینوتیکایی نازادانه دچپته د ناؤ جیهانا سهربور و شاره زایین نفیسهری و سودی ژی و هردگریت. بیگومان ههر دهقه کی هندهک هزرین فهشارتی یین ههین نفیسهر ژ بو ب تام خستنا دهقی یان نه گهره کی رامپاری، جهقهنگی، و... هتد، ناراسته و خو و ب پیچ و پهنافه" مهره ما خوه دهر دبیت" بقی رهنگی نه کی هیرمینوتیکایی راسته و خو ئاشکرا دبیت و ب تهئویلا زانستیانه و هونه رهنه ندانه، هزرین فهشارتی یین نفیسهری ئاشکرا دکته، و خوینهری چهن دین پینگافان نیزیکی مهره ما سهره کییا نفیسهری دکته.

ژ بهر هندی "هیرمینوتیک، بزاقه کا ههست پی کرن و په یوه نندیانه دی شین بکهینه هندهک تیوری" کو مژویلی سهربورین تهئویلی، شلوفه کاری، تهفسیرا دیاردانه."¹⁴ ب بوچونه کا دی گشت سهربور و شاره زایی یین فه کولهری، ژ بو گریدانا په یوه نندیان د کاری تهئویل و شلوفه کاری و تهفسیری دهینه مهزاختن" ههتا کو بزاق و لقینه کا ههست پی کرن و تیگههشتنی، ل دهقه خوینهری درست بیت" کو بچپته د ناخی دهقیدا و گشت بویه رین هزر و خه یالین نفیسهری ب فه ما خوه تی بگهیت و تیکهلی تیگههشتنا نفیسهری بیت و نه و ب خوه بیته پشکهک ژ نفیسهری. له ورا دوره پیلی هیرمینوتیکی زور

ته‌فسیران و ره‌خنا ده‌قان فیر بین و وان ده‌قان ب
 هه‌لسه‌نگینین. ل دویم‌هیکئی دی شیین بیژین
 هیرمینوتیک، پشکه‌که ژ زانستی مروقایه‌تی فه ب
 ته‌ئویل و ته‌فسیرا پهرتوکا پیروز و ده‌قین ئەده‌بی“
 لسه‌ر بنه‌مایئ هنده‌ک ده‌ستور و یاسایان، ژ بو
 بده‌ستفه ئینانا تیگه‌ه‌شتنا تمام و په‌یوه‌ندییا هه‌ست
 پینکری و شیواز ناسی و فه‌ره‌ه‌نگ و زانیارییا ئولی
 و ده‌ریئ‌خستنا هه‌ر دو ئاستین ده‌ره‌کی و نافه‌کی
 بین ده‌قان کار دکه‌ت. که‌واته ئه‌رکی سهره‌کی،
 ده‌قه نه‌ک نفیسه‌ر.

پشکا دووی: مه‌ره‌مین خودی بین جزیری د هوزانیدا

- هوزان:

هئ د بهر (قالوا: بلی) یئ
 هئ د بهر (قالوا: بلی) یئ به‌لکو ئەؤ عالهم نه‌بوو
 چه‌رخئ ده‌وران ده‌وری گه‌ردوون گونبه‌دی مینا نه‌بوو
 عه‌رش و کورسی هیژ د مه‌خفی بوون د که‌نزا قودره‌تی
 حوسنی حه‌ق بوو د ئستوائئ لامعا عشقی هه‌بوو
 نه‌هتبوو حوکمی صفاتان ئەو ژ ذاتئ (لم یزل)
 عاشق و مه‌عشوق یه‌ک بوون شه‌مع و هه‌م په‌روانه بوو
 حوسن و حوب ذاتئ قه‌دیم لئ جودا بوون ئەو ژ یه‌ک
 لئ نها ئسمئ خودووثئ حکمه‌ت و ته‌فصیل وه بوو
 یه‌ک دذاتئ سور شریان بوو جه‌مال و حوسن و سور
 یه‌ک د قه‌لبئ ئەهلی دل نار و جه‌لال و جه‌ذبه بوو
 حوسنی حوب ئانی ظوه‌ووری عشقه ئەصلئ عالهمئ
 ئەصلئ ئەشیا دا بزانی وان چ ئەصل و ماده‌ده بوو
 عاشق و مه‌عشوقئ ئەل‌ح‌ق هه‌ر دو مرئائئ یه‌کن
 بوو د عه‌ینی جه‌معیدا ئەصلئ قه‌دیم ئایینه بوو
 جه‌ذبه‌و سه‌یرا سولووکی بی مه‌حه‌به‌ت نابتن
 جه‌ده‌یا بی عشق و حوب چه‌ندی کو کر بی فه‌یده بوو
 سالکین عشقی یه‌کایه‌ک هه‌وجه نینن ئەز بییم
 جامه‌یا پیری طه‌ریقئ سه‌ر ژ نک شه‌هزاده بوو
 ره‌نگ ره‌نگ ئەهلی مه‌قاماتئ طه‌ریقئ چوونه سه‌یر
 هن جه‌لال و هن جه‌مال و سه‌رمه‌یان ئەؤ باده بوو

ئى بىرى عهينى بهقايى باده نووشى عشقى بوو
 ئى بوويى مهحوى فهنايى عاشقى بى چاره بوو
 ئيك ژ وان پهروانه بوو سوخت و فهغانهك ژى نههات
 ئيك ژ وان تهشيهي گويىنى ب ئاه و ناله بوو
 ئاورپن نهسوه د عويوونان عاقلان سهودا دكن
 گهزمهيا عاشق ؤ دل كهفتى ژ چههقين شههله بوو
 عاشق و مهعشوق دا واصل ب يهك بن بى حجاب
 مهحوو بوو (بالذات) عاشق لهو د عشقى پهرده بوو
 لهو د عشقىدا فهنا بوو دا بيت باقى ب دوست
 عاشقى فانى نهبوو واصل هتا باقى نهبوو
 نوقطه و علم و سهوادى حهرف و نهقشى عالمى
 سهر ددن مهعنايه كى نهصلى سهوادى نوقطه بوو
 ههر يه كه و دى يهك بمينيت نهووهل و ئاخريه كه
 (لا جرم) نابت دو بن ئى دى بمينت ههر هه بوو
 ههر چ دهعوايى د عشقىدا مهلى ثابت كرى
 عهينى دهعوايى د (نفس الامر) ديسا شههده بوو¹⁹

– كهيسا دهقى

A. عشق:

ئه گهر ئهم چيروكه كا كلاسكييا عشقا
 جزيرى" ب شيويه كى هونه ريتز و لدويغ
 شيوازين موديرن بنفيسينهفه، رويدان و جهى
 رويدانى و دهى كارىگه ريبا وان رويدانان ب
 كهسايه تى و رولين وان پيش و پاش بكهين و
 گرپدانه كى بيخينه د هزرا چيروكيدا" چيروك پتر
 و روهنتز، دى بو مه دوز و پرسا خواه باس كهتن"
 له ورا ب گشتى، دى شين بيژين دوزين دهقى
 برپينه ژ:

هوزانقان ههر ژ دهستپكى ههتا دويماهيسى،
 چيروكا عشقى و پله و پايهين وي و چاوانيبا
 گههشتن ب خودى و سهركهفتن د عشقىدا باس
 دكهتن، نهؤ چهنده د ههر دو ديرين ئيكى و دوى
 و ههروهسا ديرا ههژدى دا هاتيه خويا كرن.
 هى دهر (قالوا: بلى) يى بهلكو نهؤ عالم
 نهبوو چهرخى دهوران دهورى گهردوون
 گونبهدى مينا نهبوو عهersh و كورسى هيژ د
 مهخفى بوون د كهنزا قودرهتى حوسنى حهق بوو
 د ئستوائى لامعا عشقى هه بوو

واته هەر ژ ده‌ستپیککی و بهری ئافراندنا هەر عاشقان دکه‌تن، ب ره‌نگه‌کی باس ل چیروکا
 تشته‌کی“ عه‌شق هه‌بوویه، له‌ورا عه‌شق لده‌ژ عه‌شقا خوه ژی دکه‌ت“ هه‌لبه‌ت چیروک ب
 هوزانقانی بناغی سهره‌کیی ئافراندنا مروقییه و ژ شیوه‌یی هونه‌ری هاتیه نفی‌سین و هوزانقان گشت
 بهر هندی، ب دریزاییا چیروکی باس ل چاوانییا رویدانین چیروکی کو چیروکا عه‌شقا وییه، باس
 عاشق بون و سهرکه‌فتن د عه‌شقی و بهراوردا دکه‌ت و ل دویماییی خوه ئاشکرا دکه‌تن:

هەرچ ده‌عوایی د عه‌شقی دا مه‌لی ثابت کری

عه‌ینی ده‌عوایی د (نفس الامر) دیسا شه‌هده بوو

ئه‌ژ دیره باس ل سهرجه‌م چیروکا عه‌شقی دکه‌ت“ کو یا ب سهری وی هاتی و هەر ژ ده‌ستپیککی و ل
 نیغه‌ دیرا شه‌شی، ده‌می باس ل ئیکه‌تیا هه‌بونی دکه‌ت و دبیزیت:

عاشق و مه‌عشوق ئیک بوون شه‌مع و هه‌م په‌روانه بوون

هه‌تا دویماییی باس ل ئیکبونا زاتی خودایی مه‌زن دکه‌ت. هه‌لبه‌ت و بی گومان، ئه‌گه‌ر به‌ری خوه
 بده‌ینه نیغه‌ دیرا ئیککی، ژ دیرا هه‌ژدی“ دی بینین باس ل هه‌می وان هه‌فرکیان دکه‌ت بین هاتینه سه‌لماندن:
 هەرچ ده‌عوایی د عه‌شقیدا مه‌لی ثابت کری

واته هه‌می ئه‌و ده‌عوا و شه‌ر و هه‌فرکی یین دئی چیروکیدا هاتین و پشتی هینگی“ باس ل شاه‌دیا
 وان شه‌ر و ده‌عوایان دکه‌ت کو دیده‌فانیی لسهر عاشق بونا جزیری دهن. هه‌لبه‌ت (عاشق بون)
 هەر ژ ده‌ستپیککی هه‌تا دیرا (پازدی) _ چونکی هه‌تا دیرا پازدی باس ل عه‌شق و عاشقی و عاشق و
 مه‌عشوقیی دکه‌ت _ دو جه‌مه‌هران ل هه‌مه‌ری یه‌ک دادنیت و هه‌فرکیا وان و ئه‌نجامین وان هه‌فرکیان
 باس دکه‌ت، واته هه‌می ده‌عوا ده‌ینه باسکران و ئه‌نجامین وان ده‌ینه دیار کرن، کو ئه‌و ژی هه‌می
 به‌لگه‌نه لسهر عه‌شقا جزیری و عاشق بونا وی کو د ریره‌وا ژیانیدا توشی مه‌لای بوینه“ یا خود مه‌لای
 ب خوه ب سهری خوه ئیناینه، ل دیرا (هه‌ق‌دی) چیروک ب دویمایی ده‌یت و هوزانقان هه‌بون و
 سهرکه‌فتنا خوه دئی رییا عه‌شقی یا پری مه‌ترسی و ب زه‌حه‌مت نیشا دده‌ت.

B. تاکینی یا خودایی مه‌زن:

ئه‌ژ دۆزه ژی ب ئیک ژ پرسین گرنگین چیروکی ل قه‌له‌م ده‌يته دان، هوزانقان زور ب شیوه‌یه‌کی
 هویر و زیره‌کانه باس ل خودایی مه‌زن دکه‌تن و هەر جار ب شیوه‌یه‌کی و د دیره‌کا جیاوازدا جه‌خت
 لسهر تاکینی یا خودایی مه‌زن دکه‌تن:

۱- هی دبه‌ر (قالوا: بلی) بی به‌لکو ئه‌ژ عالم نه‌بوو

۲- عاشق و مه‌عشوق یه‌ک بوون شه‌مع و هه‌م په‌روانه بوو

۳- حوسن و حوب زاتی قه‌دین لی جودا بوون نهو ژ یه‌ک

۴- عاشق و مه‌عشوقی نه‌لحق ههر دوو مرئاتی یه‌کن

۵- جامه‌یا پیری ته‌ریقی سهر ژ نک شه‌هزاده بوو

۶- ئاورپن نه‌سوه‌د عویوونان عاقلان سه‌ودا دکهن

۷- نوقطه و علم و سه‌وادی حه‌رف و نه‌قشی عالمی

سهر دده‌ن مه‌عنایه‌کی نه‌صلی سه‌وادی نوقطه بوو

۸- ههر یه‌که و دی یه‌ک بمینیت نه‌ووه‌ل و ئاخ‌ر یه‌که

(لاجرم) نابت دوو بن ئی دی بمینیت ههر هه‌بوو

ب بو‌چونه‌کا دی دی شیین بیژین خودا وه‌ک (الواحد)، هیچ شریک و هه‌قال د سیفاتین خوه‌دا نینن و

وه‌ک (الاحد) ژی، هیچ شریک و هه‌قال د زانتی ویدا نینن.

C. مروقی عاشق:

هوزانقان ب به‌راوردا دو‌عاشقان“ باس ل عه‌شقا خودایی دکه‌ت ژ بو‌گه‌هشتن ب خودایی مه‌زن، بیی

عه‌شق، عاشق بوون کاره‌کی نه‌مومکنه و هه‌می ئافراندی ژ بو‌ب ده‌ستقه‌ئینانا پیویستی یین خوه، به‌ری

خوه دده‌نه خودی و خودی ژی بی گومان (الله الصمد)ه.

جه‌هده‌یا بی عه‌شق و حوب چه‌ندی کو کر بی فه‌یده بوو

ژه‌ه‌ژییه بیژین نه‌ف به‌راورده ب ره‌نگه‌کیه هیچ یه‌ک ژ وان ب سهر بی دی، نه زال دبیتن و نه ده‌یتنه

زالکرن، واته ب بو‌چونه‌کا دی دی شیین بیژین جاره‌کا دی هوزانقان زیره‌کانه کار دکه‌تن و نه‌نجاما

به‌راوردی و باشتر بونا ههر ئیک ژ فان دو رییان دئی‌خیته به‌ر چاقی خوینه‌ری و برپارا دویماهییی ژی

دکته‌ته د ده‌ستی خوینه‌ریدا:

۱- ره‌نگ ره‌نگ نه‌هلی مه‌قاماتی ته‌ریقی چوونه‌سه‌یر

هن جه‌لال و هن جه‌مال و سه‌رمه‌یان نه‌ف باده بوو

۲- ئی بری عه‌ینی به‌قایی باده نووشی عشقی بوو

ئی بووی مه‌حوی فه‌نایی عاشقی بی چاره بوو

۳- ئیک ژ وان په‌روانه بوو سوته و فه‌غانه‌ک ژی نه‌هات

ئیک ژ وان ته‌شبهی گویینی ب ئاه و ناله بوو

۴- له‌و د عشقی‌دا فه‌نا بوو دا بست باقی ب دوست

عاشقی فانی نه‌بوو واصل هه‌تا باقی نه‌بوو

ههروه‌سا زیده‌باری فئی چه‌ندی“ تایبه‌تمندی بین عاشقان ب به‌راورد‌کرنا وان دیار دکه‌تن“ له‌ورا ب باسکرنا سیفه‌تان دابه‌شکرنه‌کا دو قولی ئه‌نجام دده‌تن:

- ۱- حوسن و حوب ذاتی قه‌دین لی جودا بوون ئه‌و ژ یه‌ک
- ۲- یه‌ک د ذاتی سور‌شرینان بوو جه‌مال و حوسن و سور = حوسن
- ۳- یه‌ک د قه‌لبی ئه‌هلی دل نار و جه‌لال و جه‌ذبه‌بوو = حوب
- ۴- جه‌ذبه‌و سه‌یرا سولووکی بی حوب نابتن = حوسن
- ۵- جه‌هده‌یا بی عشق و حوب چه‌ندی کو کر بی فه‌یده‌بوو = حوب

■ **مه‌ره‌مین خودی بین جزیری د هوزانیدا:** هاتبوو کوشتن و سوتن“ و هه‌ر ئه‌ف ره‌وشه‌بویه ئه‌گه‌ری هندی ملله‌تی کورد، بی هه‌زار و فه‌قیر بیت و ژ بو زیندی بون و ژیانان ب ره‌زالت، دگه‌له‌ک نه‌هامه‌تیا بژیت. له‌ورا چونکی ژ لایی ئابوریه‌ بی ره‌زیل بوو، ئه‌ف چه‌نده بو ئه‌گه‌ری هندی ژ لایی جفاکیفه‌ هه‌ست ب کیماسیان بکه‌ت و ل هه‌مه‌ر جفاکین دیتر _ تورک و فارس و عه‌ره‌ب _ خوه‌ ب کیم بینیت. له‌ورا جزیری د فئی هوزانیدا هنده‌ک خالین سه‌ره‌کی دیار کرینه:

A. باس ل مروفی و که‌رامه‌تا وی و چه‌وانیا گه‌هشتن ب زاتی باری ته‌عالا دکه‌تن، ئه‌ف چه‌نده ژ ی گرنگیا مروفی ل ده‌ف خودی نیشا دده‌تن:

هی د به‌ر (قالوا: بلی) بی به‌لکو ئه‌ف عالمه نه‌بوو
چه‌رخنی ده‌وران ده‌وری گه‌ردوون گونبه‌دی مینا نه‌بوو

کو ئه‌ف (قالوا: بلی) به، ئاماژه‌یه ب:

﴿وَإِذْ أَخَذَ رَبُّكَ مِنْ بَنِي آدَمَ مِنْ ظُهُورِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ وَأَشْهَدَهُمْ عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ أَلَسْتُ بِرَبِّكُمْ قَالُوا بَلَىٰ شَهِدْنَا أَن تَقُولُوا يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِنَّا كُنَّا عَنْ هَذَا غَافِلِينَ﴾

خود، واته ئه‌و که‌سی کو خاوه‌نداریا تشته‌کی بکه‌ت. ب بوچوونه‌کا دی، خو ملکیه‌تا تشته‌کی یان چه‌ند تشته‌کان دکه‌ت. مه‌به‌ست ژ مه‌ره‌ما خودی، بریتیه‌ ژ وی مه‌ره‌م و ئارمانجا کو بو وی که‌سی دزفرتیه‌فه و دفی هوزانیدا مه‌ره‌م بی جزیرییه. واته، بوچی جزیری ئه‌ف هوزانه فه‌هانیدییه؟ ئایا چ ئه‌گه‌رین ده‌ره‌کی و ناهه‌کی بوینه ئه‌گه‌ری فه‌هاندا فئی هوزانی؟ و ... هتد. چونکی هه‌ر وه‌کی خویایه د هه‌ر کاره‌کیدا مه‌ره‌م و ئیه‌تا بکه‌ری، د ئه‌نجامدانا کاریدا یا گرنگه. لی ب چ شیوه‌ دی گه‌یته‌ وی مه‌ره‌ما خودی؟

ئه‌گه‌ر ب شیوه‌یه‌کی هویر بینانه به‌ری خوه‌ بده‌ینه ره‌وشا رامیاری، جفاکی، ئابوری و ... یا سه‌رده‌می جزیری، دی بینین ژ بلی چه‌ند ساله‌کان، ئیدی ب دریزایا ژیی وی، کوردستان جه‌ی شهر و شور و مالویرانی و ئاواره‌یی بوویه“ له‌ورا که‌رامه‌تا مروفی و ب تایبه‌تی مروفی کورد، ب هوفانه‌ترین شیوه‌ هاتبوو پیشیل کرن و مروف د ئاگری شهر و دو به‌ره‌کی بین ده‌سته‌هه‌لاتداراندا

﴿الأعراف: ۱۷۲﴾ واته دهمی خودایی مهزن، مروفی د ئافرینیت، وهك ههقال بهری خوه ددهتی و گفنگویه كا لۆزیکانه دگهل مروفی دکهت. چونکی دبیژیتی: ﴿أَلَسْتُ بِرَبِّكُمْ؟﴾ یا خود، مانه ئەز خودایی ههوه مه و نه گووتیی کو: ما نه هوین بهنی یین منن؟ چونکی د فی گفنگویی دا دو خال د رۆهن و ئاشکرانه، ئەو ژی:

۱_ خودی، خودان بریار و ئاخفتنا خوهیه و چ جاران ژ خودایی یا خوه لیقه ناییت و مروفی ب تنی ناهیلیت. ژ بهر هندی ل دهستیکی خوه ددهته نیاسین“ لی ئەگەر پیچهوانه با و گوتبا: (مانه هوین بهنی یین منن؟) رهنگه هندهك ههبانه كو خوه ژ فی چهندی مهزنتر دیتبا و بهرسقا (نه) دابا خودی. چونکی ههر د بنهردتا مروف ئافریدهیه کی لادهره و هز ژ لادان و سهربجویی دکهت²⁰. ههروهسا په یوهندییا خوه ب بهنیانقه د خودایی بونیذا دبیینت نه کو د بهنیاتی ییذا. ههروهسا نه گوت: ئەز کییمه؟ ههتا کو بهنی توشی

سهرسورمانی نه بن. نه گوت تو کیی؟ ههتا بهنی ژ خوه بی ئومید نه بن و سهرسورمایی ژ خوه نه بیت. نه گوت خودایی ته کییه؟ کو بهنی بی بهرسف بمینیت. ئەف چهنده ههمی گریدای کهره م و دانا خودایی میهره بانه.

۲_ خودایی مهزن ههر ژ دهستیکی ب ئایهتا ﴿وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ﴾ الذاریات : ۵۶﴾ د سهلمینیت مروف ب ههزا خوه یان بیی ههزا خوه، به نیی خودایه و تهنها ژ بو بهنیاتی هاتیه ئافراندن. پشتی هوزان چه ندین دیران وهك پیسه کی و ناساندنا سیفاتین (باری تهعلا) پیشکیشی خوینهری دکهت باس ل چاوانیا گههشتن ب خودایی مهزن دهیته کرن و د دیرا (دهه) یذا ری یین گههشتن ب خودایی مهزن خوهیا دکهتن و ب شیوهیه کی ناراسته و خو ئامازهی ب هندی دکهت کو ب هژمارا مروقان ری یین گههشتن ب خودی یین ههین:

رهنگ رهنگ ئههلی مهقاماتی طه ریقی چوونه سهیر

هن جهلال و هن جهمال و سهرمهیان ئەف باده بوو

فهلسهفا فی دیری ئەفهیه:

۱. ههم باس ل ری یین گههشتن ب خودایی مهزن دکهتن، کو مروف دشیته ل گۆرهی تیگههشتنا خوه، رییا خوه بو گههشتن ب خودایی خوه ب ههلبیژیت و ههمی ری ژی د فه کرینه. ههروهسا باس ل (جهلال و جهمال) ی دکهتن کو ههر دو حالین سو فیانه نه و تهواو کهرین یه کن.

۲. ژ لایه کی دیقه بهراوردنا تهریقتهتا خوه _ نه قشبهندی _ دگهل تهریقتهتین دی _ قادری، به کتاشی، خهلوتهی، ... هتد. _ دکهت، کو ههر تهریقتهته کی، پله و ری یین خوه یین تاییهت ژ بو گههشتن ب خودی ههنه، لی باشترین ری ههمان سهرخوهشی و مهست بونه“ کو ب هیچ رهنگه کی هایژ خوه و جیهانا دهردوری خوه ناییتن و تهنها د

جیهانا خوه‌دا، مژویلی خودایی خوه دبیت و فه‌نایا عه‌شقا باری ته‌عالا و وجودا باری ته‌عالا دبیتن.

ل دیرا (۱۶) ی ژی، جاره‌کا دی مه‌زنتیا مروقی نیشا ددهت و ناراسته‌وخو ب هنده‌ک کارین ئاسان مروقی ب خودیقه گری ددهت:

پنج دیرین د دویقدا (۱۱ - ۱۵) شلوقه و رۆهنکرنا دیرا ده‌هییه و چاوانییا گه‌شتن و فه‌نا بون و به‌راوردییا وان رییا ب خوینه‌ری دکه‌تن.

نوقطه و علم و سه‌وادئ حه‌رف و نه‌قشئ عاله‌می

سه‌ر ددن مه‌عنایه‌کی ئه‌صلئ سه‌وادئ نوقطه بوو

مروقه دشیته گه‌شتن ب خودئ و خوه‌شیان، مسوگه‌ر بکه‌ت.

بفی ره‌نگی ئه‌فه مه‌به‌سته هه‌نه: ۱. ناراسته‌وخو ئاماژه‌یه ب ئایه‌تا:

د به‌رده‌وامی دان ب ریژگرتنا مروقی و ره‌د کرنا گشت زولم و زورداری و دیکتاتوریه‌تی، کو ژ ئه‌نجامئ نه‌خوینده‌واری و نه‌زانین و په‌یره‌وکرنا داب و نه‌ریتین چه‌وت و دویقچونا ته‌ریقه‌تین بی بنه‌ما، باس ل نه‌مانا میر و سولتانین خراب کو خوه ب خودئ دزانین دکه‌ت، ئه‌وین زولم و زورداری ل خه‌لکی هه‌ژار دکه‌ن.

﴿اَقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ﴾ العلق: ۱
دکه‌تن کو هه‌ر ژ ده‌ستپیکی خودایی مه‌زن، مروقی هان ددهت بخوینیت“ چونکی هه‌ر ئه‌فه خواندنه و فه‌کولینین خواندنینه، مروقی دگه‌هینه خودئ.

هه‌ر یه‌که و دی یه‌ک بمینیت ئه‌وو‌هل و ئاخریه‌که

۲. گشت ئه‌و بابته‌تین هاتینه گوتن (نوقطه، علم، سه‌وادئ حه‌رف و نه‌قشئ عاله‌می) ئه‌نجامئ پی‌کول و بزاقین مروقینه و ژ مروقی په‌یدا دبن لی بو خودایی مه‌زن دزقرنه‌فه. ﴿الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ ۴

(لا جرم) نابت دو بن ئی دی بمینت هه‌ر هه‌بوو

عَلَّمَ الْإِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ ۵﴾ العلق﴾ که‌واته مروقه ب فان زانستان پتر ئاشنایی باری ته‌عالا دبیت، هندی پتر زانستان فی‌ر بیت، پتر نی‌زیکه و ل دویمه‌یکی ژی د زاتی خودیدا فه‌نا دبیت.

واته هه‌ر ژ ده‌ستپیکی خودایه‌ک هه‌بوویه و ئیکه‌م و دویمه‌یک هه‌ر ئه‌و بویه _ ئاماژه‌یه ب سوره‌تا (الاحلاص): ﴿قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ ۱ اللَّهُ الصَّمَدُ ۲ لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ ۳ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ ۴﴾

که‌واته هیچ پی‌ویست ناکه‌ت مروقه ب کوشتن و تالان و ویران کرنا مال و حالین که‌سانه‌کی، خوه مژویل بکه‌تن، چونکی ته‌نها ب رییا زانستیقه

واته چینابیت هیچ خودایه‌کی دی سهره‌لبدهت. چونکی نه‌وی هه‌ی و دی ههر مینیت و ژ نا‌ناچیت.

بقی چهن‌دی دی شین بیژین ئیکهم پینگاؤ د هزرا جزیریدا مروقایه‌تییه، واته ههر کهسه‌ک بیته موسلمان، جوھی، مه‌سیحی، زهره‌دهشت، ... هتد، پیویسته مرو‌ف بیت و ل گوره‌ی پره‌نسیپین مروقایه‌تی، کو خودایی مه‌زن کرینه د ناخ و میشکی مرو‌فیدا، سهره‌ده‌ری بکته و پشتی هینگی ل دویف بیر و باوه‌رین ئایینی و چاوانیا دیرا شه‌شی فی چهن‌دی ئاشکرا دکته:

حوسنی حوب ئانی‌ظوه‌ووری عشقه نه‌صلی‌عالمی
 نه‌صلی‌ئه‌شیا دا بزانی وان چ نه‌صل و مادده بوو

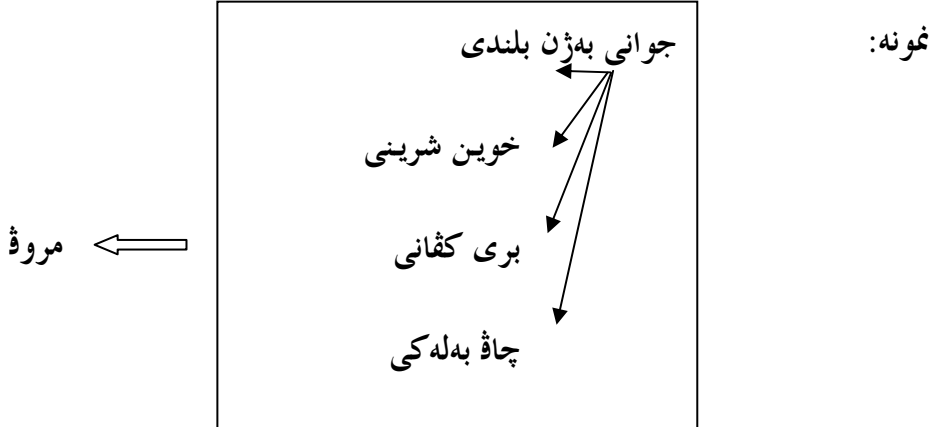
نه‌ؤ دیره باس ل جه‌مسه‌ره‌کی هه‌ره گرنگ د ههر هه‌بونه‌کیدا دکته‌ن، نه‌و ژی باسکرنا (بنیات)ه و نه‌و (بنیات) ژی راستیا وی تشتیه، له‌ورا دی شین بیژین راستیا ههر تشته‌کی یا د ناخی وی تشتی و په‌یوه‌ندییا وی ب تشتین دیفه‌یه. واته ژ بو زانیا راستیا ههر تشته‌کی، پیویسته ل ده‌سپیک‌ی ل ناخی وی تشتی ب خوه شه‌کولین و په‌یوه‌ندییا وی ب تشتین دیفه بزاین. نه‌گهر ب هویری به‌ری خوه بده‌ینه نیقه

حوسنی حه‌ق بوو د ئستوائی لامعا عشقی هه‌بوو

یا خود:

عاشق و مه‌عشوق یه‌ک بوون شه‌مع و ههم په‌روانه بوو

که‌واته جوانی، نه‌گه‌ری پهدا بونا عه‌شقییه “نه‌و جوانی ژی وینه‌یه و وینه‌ی سهرجه‌می چهن‌دین پیکهاتی یین به‌لگه‌یینه. واته ده‌می باس ل شوخ و شه‌نگه‌کی ده‌یته کرن، باس ل وینی جوانی وی ده‌یته کرن. هه‌لبه‌ت چهند جه‌مسره‌ک ژ بو پیکهاتا جوانی خوه لی‌ک دده‌ن، له‌ورا جوانی / نازکییا وی شوخ و شه‌نگی ل (به‌ژن بلندی، خوین شرینی، بری کفانی، چا‌ه‌له‌کی و ... هتد.) کوم دبته‌فه. هه‌ر ژ به‌ر هندیه‌ی کو دی شین بیژین، گشت وینه‌یین جوان پیکهاته‌که ژ چهن‌دین به‌لگه‌یان:

بقی چهن‌دی، نه‌و جوانیه د گه‌له‌ک یه‌که‌یاندا و ب پیکهاتین جورا‌جور دوباره دبته‌فه و ل دویم‌ه‌یی د هه‌بونا خودایی مه‌زندا، خویا دبیت.

نه‌و دیره ژی ناما‌زه ب خودی دکه‌ت و کوکا هه‌می تشتان بو خودی دزفرینه‌فه“ چونکی نه‌گه‌ر (حوسن) واته (جوانی)، (حوب) ئینابته و جودی و (حوب) ژی د هه‌مان ده‌سپیکدا د هه‌بونا خودیدا هه‌بویه، که‌واته (حوب) ذاتی باری ته‌عالایه و نه‌گه‌ر گشت نه‌و تشته بو (حوب) ی بزقرن، راسته‌وخو گشت نه‌و تشته بو خودایی مه‌زن دزفرینه‌فه. هه‌ر ژ به‌ر هندیه‌ی عارف، جیهانی ب خودیکا خودایی مه‌زن لقه‌لم دده‌ن، چونکی گشت جیهان (مظهر) ی پاک‌ی باری ته‌عالانه:

عاشق و مه‌عشوقی نه‌لحه‌ق هه‌ر دو مرئاتی یه‌کن

بوو د عه‌ینی جه‌معیدا نه‌صلی قه‌دیم ئایینه بوو

پرسا عه‌شقی ل دیرا هه‌شتی، پز جه‌خت لسهر ده‌یته کرن و گشت نارمانجه‌کی ب عه‌شقیفه گری دده‌ت و گشت بزاف و پیکولین بی عه‌شق ژی ب تشته‌کی پویج و بی فایده لقه‌لم دده‌ت.

جه‌ذبه‌و سه‌یرا سولوو‌کی بی مه‌حه‌بته نابتن

جه‌هده‌یا بی عشق و حوب چهن‌دی کو کر بی فایده بوو

واته هندی ته بزاف هه‌بن، لی نه‌گه‌ر نکسیری عه‌شقی تیدا نه‌بیت، بی فایده‌یه و ناگه‌یته هه‌یج نه‌نجامه‌کی.

ل دیرین د دویفدا سی ری یین سه‌ره‌کی یین گه‌هشتن بو خودایی مه‌زن، کو تیکه‌لی عه‌شقیته دده‌ته خویا کرن _ کو جزیری ب خوه بی تیدا بوری. _ و باشترین ری ژی دیار دکه‌تن:

رهنگ رهنگ نه‌هلی مه‌قاماتی طه ریقی چوونه سه‌یر
هن جه‌لال و هن جه‌مال و سه‌رمه‌یان نه‌ه‌باده بوو
ئی بری عه‌ینی به‌قایی باده نووشی عشقی بوو
ئی بوویی مه‌حوی فه‌نایی عاشقی بی چاره بوو

جزیری د پرۆسیسا عه‌شقا خوه‌دا (په‌روانه) یه و بی هیج ئاه و فه‌غانه‌ك سه‌رمه‌ستی عه‌شقا خودییه و
بی ده‌نگه“ چونکی د باوه‌را عارفاندا ناچی بیت عاشق، بناخفیت و نه‌یتی بین عه‌شقی و مه‌عشووقی
ئاشکرا بکته و ناچی بیت کهس هایدار کریت.

ژ دیرا (۱۲ – ۱۵) باس ل ری بین گه‌هشتن ب خودی و به‌راوردا وان رییان دگهل هه‌قدو
دکته“ کو نه‌و ژی بزافه ژ بو فه‌نا بونی _ هه‌رچه‌نده هه‌می دگه‌هنه خودی _ .

سی دیرین (۱۶ و ۱۷ و ۱۸)، نه‌نجامی عه‌شقی دیار دکهن، هه‌می بو خودای دزفرینه‌فه:

هه‌ر یه‌که و دی یه‌که بمینیت نه‌ووه‌ل و ئاخ‌یه‌که

(لا جرم) نابت دو بن ئی دی بمینت هه‌ر هه‌بوو

لی دیرا دویمایی، جزیری چیروکا عه‌شقی ب ژيانا خوه‌فه گری ددهت و دبیزیت:

هه‌ر چ ده‌عوایی د عشقی‌دا مه‌لی ثابت کری

عه‌ینی ده‌عوایی د (نفس الامر) دیسا شه‌هده بوو

نه‌ه‌دیره باس ل سه‌رجه‌م چیروکا عه‌شقی دکته، کو یا ب سه‌ری وی هاتی و هه‌ر ژ ده‌ستپیکي و ل

نیفه دیرا شه‌شیدا، ده‌می باس ل ئیکه‌تیا هه‌بونی دکته و دبیزیت:

عاشق و مه‌عشووق یه‌که بوون شه‌مع و هه‌م په‌روانه بوو

هه‌تا دویمایی کو باس ل یه‌که‌بونا زاتی باری ته‌عالا دکهن. ل دویمایی و ل نیفه دیرا ئیکی، دی

بینین باس ل هه‌می وان هه‌فرکیان دکته، بین هاتینه سه‌لماندن:

هه‌ر چ ده‌عوایی د عشقی‌دا مه‌لی ثابت کری

واته هه‌می نه‌و ده‌عوا و شه‌رین، د فی دکته و هه‌تا دیرا شازدی دو جه‌مسهران ل

چیروکی‌دا هاتین. د دویفدا باس ل دیده‌فانی (هه‌مه‌ری ئیک دادنیت و هه‌فرکیا وان و نه‌نجامین

شه‌هده‌یا) وان شه‌ر (ده‌عوایان) دکته کو وان هه‌فرکیان باس دکته“ واته هه‌می ده‌عوا

دیده‌فانی (شه‌هده‌یی) لسه‌ر عاشق بونا جزیری ده‌ینه باسکران و نه‌نجامین وان ژی ده‌ینه دیار

ددهن. هه‌لبه‌ت (عاشق بون)، هه‌ر ژ ده‌ستپیکي کرن. نه‌فه هه‌می لسه‌ر عه‌شقا جزیری و عاشق

هه‌تا دیرا پازدییه، چونکی هه‌ر ژ دیرا پازدی باس بوونا وی‌به‌لگه‌نه ، کو د ریره‌وا ژیانیدا توشی

ل (عه‌شق، عاشقی، عاشق و مه‌عشووقی) بی

مه‌لای بوینه، یان ژی مه‌لای ب خوه ب سه‌ری
خوه ئیناینه.

ل دیرا هه‌قدی، چیروک بدویماهی دهیت و
هوزانقان هه‌بون و سه‌رکه‌فتنا خوه، د فی رییا
عه‌شقا پری مه‌ترسی و ب زه‌جه‌تدا نیشا ددهت " "
د حه‌دیسا قودسیدا هاتییه: ئه‌وی داخوآزا من
بکه‌ت، دی من بینیت، ئه‌وی من بینیت، دی من
نیاسیت، ئه‌وی من نیاسیت، دی هه‌ز ژ من
که‌ت، ئه‌وی هه‌ز ژ من بکه‌ت، دی بیته
ئه‌فینداری من، ئه‌وی بیته ئه‌فینداری من، دی بیه
ئه‌فینداری وی، ئه‌وی ئەز بیه ئه‌فینداری وی،
دی وی کورژم، ئه‌وی ئەز دکورژم، دی بهایی
خوینا وی دهم، ئه‌وی بهایی خوینا وی ل ده‌و من
بیت، ئەز ب خوه بهایی خوینا وی مه.²¹
هه‌لبه‌ت ناییت ژ بیر بکه‌ین کو جزیری،
ناراسته‌وخو د فی عه‌شقی‌دا باس ل سه‌لوایی
دکه‌ت و جوانییا خودی د جوانییا سه‌لوایی دا
دیینیت و هه‌ر ئەو جوانییه وی دکه‌ته عاشقی
فانی، واته ئەو عاشقی د عه‌شقی‌دا ب ده‌ستی
خودی هاتییه کوشتن و بهایی خوینا وی ژی،
خودی ب خوه و گه‌هشتن و فه‌نا بونه د ناخی
خودی‌دا.

B. خوه نیاسین یه‌کسانه ب خودی نیاسین:

ئه‌و ئاخفتنه د نا‌و عارفاندا زور یا به‌ربه‌لا‌فه،
جه‌خت لسه‌ر نیاسینا خودی ژ لایی تاکه‌که‌سیقه
دهیته کرن. ژ بو هندی بشیی خودایی خوه
باشتر و زویتر ب نیاسی. جزیری فی چه‌ندی ب
تیر و ته‌سه‌لی و هه‌ر ژ ئیکه‌م دیر باس دکه‌ت و

تاکه‌که‌سی هایداری چاوانییا په‌یدا بونا وی و ریز
و گرنگییا وی ل ده‌و خودایی مه‌زن دکه‌تن: هی د
به‌ر (قالوا: بلی) بی به‌لکو ئەو عالم
نه‌بوو

واته به‌ری خودی سوژی ژ مروقی
وه‌رگریت، ئەو جیهانه نه‌بویه، هه‌ر چه‌نده جزیری
ب گومانقه فی چه‌ندی باس دکه‌تن، چونکی وی
ل گوره‌ی زانیاری و سه‌رچاوه‌یین به‌رده‌ست ئەو
تشته گوتیه.

ل دیرین (۲ و ۳) باس ل خودایی مه‌زن
دکه‌تن، کو ناراسته‌وخو مروقی وه‌ک تاکه‌که‌س
دئینیته د مه‌یدانا زانیاری دا، چونکی ده‌می باس ل
: عاشق و مه‌عشوق یه‌ک بوون شه‌مع و هه‌م
په‌روانه بوو

خوبه‌ری به‌ره‌ف کویراتییا زاتی باری ته‌عالا
دبه‌ت کو د به‌ره‌تدا هه‌م عاشق بویه و هه‌م
مه‌عشوق و د دویتدا ئەو دی بیته عاشق و
مه‌عشوق ژی هه‌ر هه‌مان خودایی مه‌زنه‌د.
به‌رده‌وامی دان ب خوه‌نیاسینی، باس ل یه‌کبونا
جه‌وه‌رییا عاشق و مه‌عشوقی، واته خودی و
مروقی دکه‌تن و وان ب خودیکین هه‌قدو لقه‌له‌م
دده‌تن: عاشق و مه‌عشوقی ئەلحه‌ق هه‌ر دو
مرئاتی یه‌کن

ب بو‌چونه‌کا دی، تاکه‌که‌س ئەگه‌ر خوه باش
بنیاسیت، دی زانیت ئەو نوینه‌ر و خودیکا (باری
ته‌عالا) نه‌ل سه‌ر عه‌ردی " لی دگه‌ل هندی ژی
پیویسته بی عاشق بیت، ژ بو هندی کو بشیت
ره‌نگفه‌دانی د ناخی خودی‌دا بکه‌ت، چونکی:

جه ذبهو سهيرا سولووکی بی مه‌حبهت نابتن
 جه‌هدهیا بی عشق و حوب چهندی کو کر بی فهیده بوو
 ههلبهت فی خواهنیاسینی، گهلهک جاران پیوستیا ب پیر و ریبه‌ره‌کی هه‌ی:
 جامه‌یا پیری طهریقی سهر ژ نک شه‌هزاده بوو
 و هه‌روه‌سا نه‌ف خواهنیاسینه دبیته نه‌گه‌ری هندی بو وی دیار ببیت، چ جوره ریبه‌کی بگریته بهر.
 هن جه‌لال و هن جه‌مال و سه‌رمه‌یان نه‌ف باده بوو
 واته نه‌گه‌ری نیزیکی و نیاسینا خودی، یان جه‌لاله، یان جه‌ماله، یان باده و سه‌رخه‌شیه، چونکی
 نه‌و کس ب خوه ل گوره‌ی هزا خوه یا ده‌روونی نیک ژ فان سی ریکان د هه‌لبژیریت و نه‌ف چهنده
 به‌ده‌وام دبیت هه‌تا خوه د پیکهاتا په‌روانه یان گویینی دا دبیتته‌فه:
 نیک ژ وان په‌روانه بوو سوته و فه‌غانه‌ک ژئ نه‌هات
 نیک ژ وان ته‌شیهی گویینی ب ناه و ناله بوو
 هه‌رچهنده د فی رییا دریزا خواهنیاسینیدا، گهلهک ئاسته‌نگ دی هه‌بن، وه‌کی: (سه‌وداین ناورین
 نه‌سوه‌د عوبوونان، گه‌زمه‌یا چه‌هقی‌ن شه‌هله) و دریزه دان بقی ری بی بهنده ب ژنا‌فیرنا گشت
 په‌رده‌یان“ چونکی خوه نه‌گه‌ر په‌رده یان نا‌فیره‌ک ژئ دنا‌فیره‌را وی و خودیدا هه‌بیت، کریارا هه‌فنیاسینی
 ب دو‌بماهی ناهیت:

عاشق و مه‌عشوق دا واصل ب یه‌ک بن بی حجاب
 مه‌حوو بوو (بالذات) عاشق له‌و د عشقی په‌رده بوو
 له‌و د عشقی‌دا فه‌نا بوو دا بیت باقی ب دوست
 عاشقی فانی نه‌بوو واصل هه‌تا باقی نه‌بوو
 نه‌ف نیاسینا خودی ل دی‌را شازدی، بهنده ب نیاسینا خودی‌فه و زور ب هیتر لی ده‌یت، چونکی باس
 ل هنده‌ک زانستین روت دکه‌ت:

نوقطه و علم و سه‌وادی‌ حه‌رف و نه‌قشی‌ عالمی
 سه‌ر ددن مه‌عنایه‌کی نه‌صلی سه‌وادی‌ نوقطه بوو
 چونکی هندی هویر و کویرتر بچیته د ناخی فان زانستاندا، هه‌م د فی رییدا دی خوه باشتر نیاسیت و
 هه‌م باشتر هه‌ست ب هه‌بونا خودی و هیز و مه‌زنی و شیانین وی دکه‌تن. لی ل دی‌را هه‌فدی نه‌ف چهنده
 دگه‌هیته لوتکا هه‌فنیاسینی، چونکی فه‌نا بون په‌یدا دبیت:

هه‌ر یه‌که و دی یه‌ک بمینیت نه‌وو‌هل و ئاخ‌ر یه‌که

(لا جرم) نابت دو بن ئی دی بمینت ههر هه‌بوو

د قی دیریدا و ب باسکرن ل (ئیک) بونا خودایی مەزن، ئاماژەیه‌کا ناراسته‌وخو ب هه‌بونا خوه دکەت کو وهک (مروؤ) وهک خودانی ر‌حا خودایی د جهسته‌یا ویدا و هه‌روه‌سا پشتی دیرین ده‌ستپیک‌ی هه‌تا دیرا شازدی دو جه‌مسهران ل هه‌مبه‌ری ئیک دادنیت و باس ل سه‌رکه‌فتنا جه‌مسهری فه‌نایی و باقی بون د زاتی باری ته‌عالا دا دکەتن “ کو مه‌لای نه‌و قوناغین بوراندین و نه‌و یی فه‌نایه و باقیه د هه‌بونا خودیدا، له‌ورا نه‌و ژی وهک پشکه‌ک ژ زاتی خودایی مەزن ب (یه‌ک) ده‌یته هژمارتن و نه‌و ب خوه د قی دیریدا باس ل خوه دکەت، هه‌م ژ لایه‌کیفه خودایی لسه‌ر عه‌ردیه‌ه و ژ لایه‌کی دیغه خوه ل هه‌مبه‌ری که‌سین دی _ یین د قی ریدا پین وان له‌رزین و عاشقین بی چاره بوون _ ب ئیکه‌م و تاکانه لقه‌لم دده‌ت، کو هه‌یچ که‌سه‌ک _ ل سه‌رده‌می وی _ وهک وی نینه و نه‌و تاکانه شاسواری قی ری یه و ژ بو شه‌هده‌یا قی چه‌ندی ژی گشت چیروکا وی، هه‌ر ژ ده‌ستپیک‌ی هه‌تا دویمایی، به‌لگه‌نه لسه‌ر قی چه‌ندی:

هه‌ر چ ده‌عوایی د عشقی‌دا مه‌لی ثابت کری
عه‌ینی ده‌عوایی د (نفس الامر) دیسا شه‌هده بوو

ئه‌نجام:
ره‌نگه‌کی ناراسته‌وخو، مه‌ره‌مین خودی ب سه‌ر مه‌ره‌مین ئایینی دا زال دکەت، نه‌فه ژی ب قی واتایی یه جزیری ئیکه ژ سوفی یین خودان شه‌ته‌حات د میژویا سوفی‌گه‌رییا ئیسلامی و کوردیدا.

لیستا ژیده‌ران:

A. ژیده‌ر ب زمانێ کوردی:

1. ته‌حسین ئیبراهیم دوسکی، دیوانا مه‌لایی جزیری، چاپا دوی، چاپخانا وه‌زاره‌تا په‌روه‌ردی/ هه‌ولیر، ده‌زگه‌ها سپیریزیا چاپ و وه‌شانی، ده‌وک، 2005.
2. محمد عبدالرحمن ابراهیم رواندی، عیشق له لای مه‌لای جزیری و حافزی شیرازی، دک‌تورانامه، زانکوی سه‌لاحه‌ددین، کولێژی ئاداب، هه‌ولیر، 2004.

B. ژیده‌ر ب زمان فارسی:

1. بابک احمدی، افریش و ازادی/ جستارهای هرمنوتیک و زیباشناسی، چاپ چهارم، چاپ، نشر مرکز، تهران، 1385.

1. هه‌یرمینوتیک پیکه‌اته‌که ژ هونه‌رین ده‌قی، واته نه‌و هونه‌رین ده‌قی د ئافرینن یه‌ک ب یه‌ک دیار و باس دکەت و د ئه‌نجامدا مه‌ره‌ما سه‌ره‌کییا نقیسه‌ری رادگه‌هینیت.

2. جزیری د هوزانا خوه‌دا گه‌له‌ک دوباره‌کرنین واتایی بکار ئیناینه، ژ بو جه‌خت کرن و چه‌سپاندنا هزرا سه‌ره‌کییا خوه.

3. هوزانغانی باوه‌رییه‌کا ته‌مام ب عه‌شقا خودی و ئافراندنا مروقی لسه‌ر بنه‌مایی وی عه‌شقی هه‌یه.

4. ته‌ئویلک‌رنا ده‌قی خو‌یا کر هه‌ر چه‌نده جزیری، د قی هوزانیدا ب رییا فه‌نایا سیفاتان مروقی دگه‌هینیه فه‌نایا د ناؤ زاتی خودیدا، لی دویمایی هوزانی به‌ره‌ؤ ده‌ستپیک‌ا وی ناراسته دکەت و ب

5. حامد گنجعلی خان حاکمی، درامدی بر هرموتیک، www.google.com
  6. نیچه و دیگران، هرموتیک مدرن/ گزینیهی جستارها، ترجمه: بابک احمدی و دیگران، چاپ هشتم، چاپ منصوره، نشر مرکز، تهران، ۱۳۸۹، ص (۹).
  7. دکتر میر عبدالحسین نقیب زاده، نگاهی به نگرش های فلسفی سده بیستم، چاپ اول، چاپ شاد نقش، انتشارات ظهوری، تهران، ۱۳۸۷، ص(۱۵۵).
  8. ریچارد ا. پالم، علم هرموتیک/ نظریه ی تأویل در فلسفه‌های شلایر ماخر، دیلتای، هایدگر و گادامر،... ص(۱۹).
  9. هه‌مان ژیدور، لاپره (۲۰).
  10. ریچارد ا. پالم، علم هرموتیک/ نظریه ی تأویل در فلسفه‌های شلایر ماخر، دیلتای، هایدگر و گادامر،... ص(۲۱).
  11. بابک احمدی، ساختار و هرموتیک، چاپ پنجم، چاپ شریف، انتشارات گام نو، تهران، ۱۳۸۹، ص (۶۱ و ۶۲).
  12. بابک احمدی، ساختار و تأویل متن، ... ص (۴۹۶).
  13. بابک احمدی، حقیقت و زیبایی/ درس های فلسفی هنر، ... ص (۴۰۲).
  14. بابک احمدی، افرینش و ازادی/ جستارهای هرموتیک و ریباشناسی،... ص(۷).
  15. احمد واعظی، چیستی هرموتیک www.google.com
  16. هه‌مان ژیدور، هه‌مان لاپره.
  17. حسن رضایی مهر، هرموتیک فلسفی و قرائتهای مختلف از دین www.google.com
  18. مرتضی رستگار، نگاهی به هرموتیک و پیامدهای ان www.google.com
  19. ته‌حسین ئیبراهیم دوسکی، دیوانا مه‌لایّ جزیری، چاپا دووی، چاپخانا وه‌زاره‌تا په‌روه‌ردی/ هه‌ولیر، ده‌زگه‌ها سپیریز یا چاپ و وه‌شانی، دهوک، ۲۰۰۵، ل (۲۹۶ و ۲۹۷).
  20. محمد عبدالرحمن ابراهیم رواندی، عیشق له لای مه‌لای جزیری و حافزی شیرازی، دکتورانامه، زانکوی سه‌لاحه‌ددین، کولیزی ئاداب، هه‌ولیر، ۲۰۰۴، ل (۴۲۹ – ۴۳۱).
  21. دکتر سید یحیی یتربی، فلسفه عرفانی/ تحلیلی از اصول و مبانی و مسائل عرفان، ویرایش دوم، ... ص (۳۵۲).
  2. بابک احمدی، ساختار و تأویل متن، چاپ نهم، چاپ فرارنگ، نشر مرکز، تهران، ۱۳۸۶.
  3. بابک احمدی، ساختار و هرموتیک، چاپ پنجم، چاپ شریف، انتشارات گام نو، تهران، ۱۳۸۹.
  4. ریچارد ا. پالم، علم هرموتیک/ نظریه ی تأویل در فلسفه‌های شلایر ماخر، دیلتای، هایدگر و گادامر، ترجمه: محمد سعید حنایی کاشانی، چاپ سوم، چاپ معراج، انتشارات هرمس، تهران، ۱۳۸۴.
  5. دکتر سید یحیی یتربی، فلسفه عرفان/ تحلیلی از اصول و مبانی و مسائل عرفان، ویرایش دوم، چاپ پنجم، چاپخانه دفتر تبلیغات اسلامی، انتشار کتاب قلم، قم، ۱۳۸۲.
  6. دکتر میر عبدالحسین نقیب زاده، نگاهی به نگرش های فلسفی سده بیستم، چاپ اول، چاپ شاد نقش، انتشارات ظهوری، تهران، ۱۳۸۷.
  7. نیچه و دیگران، هرموتیک مدرن/ گزینیهی جستارها، ترجمه: بابک احمدی و دیگران، چاپ هشتم، چاپ منصوره، نشر مرکز، تهران، ۱۳۸۹.
  - C.سایتین ئه‌لک‌ترونی:
  1. احمد واعظی، چیستی هرموتیک www.google.com
  2. حامد گنجعلی خان حاکمی، درامدی بر هرموتیک، www.google.com
  3. حسن رضایی مهر، هرموتیک فلسفی و قرائتهای مختلف از دین www.google.com
  4. مرتضی رستگار، نگاهی به هرموتیک و پیامدهای ان www.google.com
- په‌راویژ:
1. بابک احمدی، ساختار و تأویل متن، چاپ نهم، چاپ فرارنگ، نشر مرکز، تهران، ۱۳۸۶، ص (۴۹۶).
  2. بابک احمدی، افرینش و ازادی/ جستارهای هرموتیک و ریباشناسی، چاپ چهارم، چاپ ، نشر مرکز، تهران، ۱۳۸۵، ص(۶)
  3. بابک احمدی، ساختار و تأویل متن، ... ص (۴۹۶).
  4. ریچارد ا. پالم، علم هرموتیک/ نظریه ی تأویل در فلسفه‌های شلایر ماخر، دیلتای، هایدگر و گادامر، ترجمه: محمد سعید حنایی کاشانی، چاپ سوم، چاپ معراج، انتشارات هرمس، تهران، ۱۳۸۴، ص (۱۹).

ملخص البحث:

لم يتم تناول الهرمونتيا كمنهج علمي في الدراسات التطبيقية للنقد الأدبي الكوردي ليتمكن القارئ من التوصل الى فهم النص بطريقة جديدة و مختلفة مقترنة بتحقيق اللذة الذاتية من قراءة للنص المذكور.

من اجل ذلك تناولنا في هذا البحث احدى قصائد الملا الجزيري و اخضعناها للتحليل الهرمونتيا بغية اظهار القصد الذاتي للشاعر كمساهمة لتمكين القارئ من الاطلاع على فكر الشاعر بشكل دقيق و ذلك لمساعدة على منح النص بعدا جديدا و التقرب اكثر من فكر الشاعر بشكل أخص.

Abstract

The study of hermontics has not been dealt with as a scientific approach to the applied studies of the Kurdish literature criticism so that the reader can understand texts in a new different way concerning the achievement of self-delight.

In order to achieve the main purpose, one of Mulla Jiziri's poems has been studied and analyzed hermontically to show the subjective view of the poet. This is a contribution to make the reader be able to have an exact idea about the poet's thought and cerebration. Hence, the reader can have new dimensions in understanding the texts, approaching to the poet's thinking more closely.